

Q

Quadramijana, V. Quatretonda

QUANCA i QÜENCA

PRON: *kyânka*, veïnat de bordes, capdamunt del Pallars, vora la Noguera de Tavascan, més avall de Noarre (BDC xxiii, 128-9). QÜENCA (*kyênka*): coma i gran pic rocós, damunt d'Alós, te. Isil (1934 i 1957, xx, 161, 176); probt. cont. del mateix topònim *kyênkes*, vall afl. esq. del barranc de Curols, te. Onarre (xx, 183) «2700 alt.». Espinàs arribant a Escaló, al fons de l'horitzó, dos pics: Moredo i *Cuenca* (*Viatge Pir.Llda.*, 95). Es repeteix a la Vall d'Aran, *kyênkes* pda. de Viella i una altra te. Garòs. No de CONCHA lleonès, car no hi ha diftongació de *ö* al Pall. ni Aran, tampoc es relaciona amb *Coyanca* (antigt. *Covianca* i *Coianca*, MzPi., *Or.* 129, 271), cèlt. COBIOS, astur. *Cobián*. A la Vall d'Assua es documenta de terres «als *Cohanchs*», te. Surp, el 1518, al *Spill* de Castellbò, f. 115v. Tot plegat s'explica com derivats de *cova*: *có(v)anca*, *-anca*, *-enca* sufixos que alternen en tants NLL catalans (així és proposat en 1940, *Fesc. Jud.*, 582; *Top.Hesp.* II, 187). Un nom de barrancs i pics rocosos: és segur que hi abunden les coves.

LA QUAR

Llogaret del Berguedà, i vell santuari que forma municipi amb agregats esparsos, 12 k. a l'Est de Berga.

PRON.: *la kôr* a Ripoll, Borredà (Casac. 1920); *la kôr* allí mateix, 1926 (exc. 68); id. a Pinós de Lluçanès (exc. 174); i a Collcervera o a St. Maurici, llocs

del municipi de La Quar (exc. 108, LL i 38), o bé *la kôr*: és la pron. general encara a la comarca, si bé alguns s'esforçen a dir *la kyârt* obeïnt al nom oficial. Biblgr.: Ramon Anglerill prev., «*Història de Sta. Maria de La Quar*» (amb notícies de La Portella), Bna. c. 1890, on es troba bona descr. i altres notícies que no calia reproduir ací. Bona descripció del lloc i país en Artur Osona, *Guia Itin. del Lluçanès y de las concas del Llobregat, del Cardoner ---*», 1899, p.39; i C.A. Torras *Pir.Cat.V.*

«La Cor» (o màxim «La Quar») sense *-t* és la forma antiga i única verament legítima, sotmesa pels forasters i administradors a una ultracorrecció (progressiva i cada cop més greu) de la pron. pagesívola *kôtra*, *kôn*, *górdà* per *quatre*, *quant*, *guarda*, que induí a confondre aquest vell nom pre-romà amb *quart* m., de QUARTUS, *-A* (que aqueixos pagesos pron. *kôr*t); només *La Cor* era antic i genuí, d'acord amb *La Corre* de 839.

MENCIONS ANT. 839: *Il·la Corre* (Acta C. SdUrg., ed. PPujol, n 240); 1293: *Ça Quar* (Hinojosa, *Reg.Señ.Cat.*, p. 349); 1294: ruppis de *La Quarr --- ruppem* de *Za Quar* (Alart, *InvLC*, s.v. *sa*); 1294: *Za Quar* (SerraV, *PinósM.* I, 119); 1359: *La Quar* (*CoDoACA* XII, 65); 1595: *La Quar* (SerraV. *op.c.*, p. 255, que dóna altres cites de 1369, 1399 i 1468, sense cita de la forma del nom).

A desgrat de la relativa antiguitat (des de 1294) no hi pot haver dubte que el diftong de la forma *kyâ* és degut a la ultracorrecció explicada. Encara que la veïssim reproduïda en un homònim: CCandi cita dels (*Libri Antic.Eccl.Cath.* (*Barc.*), §398 (IV, f.164) una don^a de 1211 «hecha a la Cat. de Bna. por Pere de Vilafranca Ferrera, de la prop. de *La Quar*, del termino del Castillo de Ribas».¹